

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : חורף תש"ף, 2020
מספר שאלון : 990202
היקף הבחינה : 2 יח"ל

תיכונית
ככה עולים כיתה בחיים

תקשורת המונים – 2 יח"ל הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים:

פרק ראשון	$(10 \times 4) = 40$ נקודות.	יש לענות במחברת הבחינה.
פרק שני	$(10 \times 4) = 40$ נקודות.	יש לענות במחברת הבחינה.
פרק שלישי	$(5 \times 2) = 10$ נקודות.	יש לענות בגוף השאלון.
פרק רביעי	$(5 \times 2) = 10$ נקודות.	יש לענות בגוף השאלון.

סה"כ: = 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין.

ד. מלאו את הפרטים הבאים:

פרטי הנבחן:	פרטי מרכז ההשכלה:										
מספר הנבחן ברשימה: _____	שם המוסד: _____										
שם משפחה + פרטי: _____	שם היישוב: _____										
ת.ז. <table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>											שם מרכז הבחינה: _____

שם המעריך: _____
ציון בחינה: _____

בהצלחה!

פרק ראשון - תקשורת ודמוקרטיה (40 נקודות)

יש לענות על ארבע שאלות מבין השאלות 1-5.

בשנתיים האחרונות מתנהל בבית המשפט מאבק בין העיתונאים אורלי וילנאי וגיא מרוז לבין עורך הדין יוסי נקר סביב סוגיית אימוץ ילדם של הזוג וילנאי-מרוז. בתחילה טענו בני הזוג כי נקר עבר על חוק לשון הרע, כשחשף את סוגיית האימוץ שלהם ברשתות החברתיות. בכתב ההגנה השיב נקר כי מי שחשף את הנושא מלכתחילה היה הזוג, שהשתתף בתוכנית ריאליטי והעלה פרטים בנושא.

1. א. הסבירו מהו חוק לשון הרע. (5 נק')

חוק איסור לשון הרע מגדיר מהי לשון הרע ואוסר על השימוש בה. כמו כן, מציין החוק מקרים שבהם מותר לפרסם אותם הפרטים העשויים להיחשב כלשון הרע

ב. האם עבר עו"ד נקר על חוק לשון הרע? נמקו. (5 נק')

עו"ד נקר לא עבר על חוק לשון הרע, משום שהסתמך על פרסומים שהעלו בני הזוג מרוז ווילנאי על אודות פרטי המקרה, ולכן יכול היה להציג הוכחות לכל טענותיו - ומכאן אין זו הכפשה או לשון הרע.

1. חוו דעתכם, אם יתברר שאכן חשפו אורלי וגיא את פרטי המקרה ראשוניים בציבור,

האם יוכלו לצפות מהתקשורת לא לסקר את הנושא? (10 נק')

התקשורת פועלת לפי חוקי האתיקה העיתונאית. התחשבות בקולגות איננה נכללת בחוקי האתיקה הזו. אם יש ניגוד עניינים ועיתונאי/ת לא יכול לסקר את האייטם כי הוא מעורב בו, עליו לתת לאחר לסקרו, אחרת אפשר וראוי לסקר בתור עניין שמעניין את הציבור. אם הם חשפו בעצמם את הנושא לתקשורת, הם לא יכולים לטעון לחדירה לפרטיות או על הפרת חיסיון חוקי סיקור ילדים.

זו התשובה המלאה. כל תשובה דומה תתקבל.

2. האם הקטע שקראתם הוא כתבה עיתונאית? נמקו תשובתכם. (10 נק')

הקטע איננו כתבה עיתונאית, כי הוא לא מכיל את כל חמשת המ"מים, וגם לא פורסם בבמה עיתונאית בהיקף של תקשורת המונים.

3. א. מהו "מעניין את הציבור"? (5 נק')

מעניין את הציבור הוא נושא שמעניין את הציבור אך לא בהכרח חשוב לתועלתו. יכול להכיל כל נושא שיש בו כדי לעניין אדם, ולו גם מטעמי סקרנות ויצר הרכילות.

ב. האם הקטע שקראתם "מעניין את הציבור"? (5 נק')

כן. הקטע שקראתי מעניין את הציבור. אורלי וגיא הם ידוענים, ולכן פרטים מחייהם עשויים לעורר עניין בקרב הנמענים.

4. "חוק איסור פרסום שמות קטינים" הוא חוק נוסף המגביל את חופש הביטוי במדינה דמוקרטית.

א. מהו "חוק איסור פרסום שמות קטינים"? (5 נק')

דוגמה לסיבה: חוק זה בא להגן על פרטיותם של ילדים ונוער מתחת לגיל 18. החוק אוסר על עיתונאים, לפובליציסטים ולאמצעי התקשורת לפרסם שמות מלאים של קטינים בהקשרים שונים.

ב. ציינו סיבה אחת לחקיקתו. (5 נק')

חוק זה נחקק כדי להרחיק אותם מסכנות שונות אשר אליהם הם עשויים להיחשף באמצעי המדיה השונים, כגון: פדופיליה, אלימות, בריונות רשת ועוד.

פרק שני (40 נקודות)

יש לענות על ארבע שאלות מבין השאלות 6-11 (כל תשובה נכונה - 10 נקודות).

5. צו איסור פרסום

א. למי יש סמכות להוציא צו איסור פרסום? (4 נק')

אך ורק לבית המשפט יש סמכות להוציא צו איסור פרסום.

ב. ציינו שתי סיבות שבגללן ניתן להוציא צו איסור פרסום. (6 נק')

נאשם חשוד שרוצה למנוע הטיית משפטו, משטרת ישראל שמבקשת למנוע שיבוש הליכי חקירה, התביעה או ההגנה שמעוניינות לשמור על פרטי משפט בדלתיים סגורות, חשש לחיי אדם.

6. אירוע מדיה

א. מהו אירוע מדיה? (5 נק')

אירוע מדיה הוא אירוע מתוכנן, המושך סיקור בולט של כלי התקשורת, משודר בשידור חי בטלוויזיה ומושך קהל צופים גדול במיוחד. אלו אירועים נדירים יחסית, המרתקים את קהל הצופים ומאחדים אותו לקהילה אחת. על האירוע להיות מתוכנן מראש, מיקומו ידוע מראש וזמן שידורו ידוע מראש, ולכן יש לצופים זמן היערכות לצפייה.

ב. האם מסיבת בר מצווה של בנו של ידוען היא אירוע מדיה? (5 נק')

מסיבת בר מצווה של בנו של ידוען אינה אירוע מדיה. היא אינה מועברת בשידור חי באמצעי התקשורת כאירוע מרכזי ומעורר התרגשות.

7. עיתונות מגויסת

א. מהי עיתונות מגויסת? (5 נק')

עיתונות שמשרתת את השלטונות ואנשי שלומם.

ב. יש דעה האומרת שכדי לדעת באמת את העובדות, צריך לראות, לשמוע ולקרוא

יותר מאמצעי תקשורת אחד. האם אתם מסכימים עם דעה זו? נמקו. (5 נק')

כ. לכל אמצעי תקשורת אג'נדה פורמלית או לא פורמלית. צריך לאתר את העובדות, לדלות אותן ולהצליב מידע.

אפשר לקבל דעה אחרת כל עוד היא מנומקת כהלכה.

8. מקורות המידע של העיתונות

דוברים והדלפות הם שניים ממקורות המידע של העיתונות.

א. מה הדומה בין מקורות המידע האלה? (5 נק')

דוברים ומדליפים מעבירים את המידע ישירות לעיתונאים. הם שולטים באופן ניסוח המידע ומעדיפים להעבירו דרך נקודת המבט שלהם באופן שמשרת אותם ואת האינטרסים שלהם.

ב. מה ההבדל בין הודעת דובר להדלפה? (5 נק')

דוברים עובדים בשם הארגונים ומגנים עליהם בכל מחיר. הם עובדים באופן רשמי ותפקידם לעדכן את התקשורת במתרחש בארגון באופן שוטף. הדלפה נועדה להזיק למושא ההדלפה. כמו כן, מדליפים מסכנים את תפקידם הרשמי בארגון, לעתים משלמים מחיר אישי כבד ופועלים נגד הארגון שבו הם עובדים.

9. קריטריונים חדשותיים

מערכת הבחירות עונה על מספר קריטריונים חדשותיים. ציינו והסבירו שני קריטריונים

חדשותיים שעליהם עונה מערכת הבחירות. (10 נק')

חשיבות (חיי אדם), רלוונטיות, ייחודיות (אירוע חריג), ידוענים, עניין

אנושי (נס או פלא), מידע חדש על אודות עניין ידוע.

כל הסבר משכנע יתקבל.

10. "רעש" בתקשורת

א. מהו "רעש" בתקשורת? (6 נק')

ליקוי שבגללו עלולים להיווצר פערים בין המשמעות המקורית של המסר (כוונת המוען) לבין המשמעות המתקבלת על ידי הנמען.

ב. ציינו שני יתרונות שיש למקומון על פני היומון? (4 נק')

מקומון עוסק באוכלוסייה מקומית "שבוייה", שנמעניה מכירים אלה את אלה, ולכן מהווים קהל יעד טוב. מקומון יכול לפרסם כתבות עומק, כי הוא מתפרסם בתדירות של אחת לשבוע לכל היותר. מערכת המקומון ממוקמת במקום הסיקור, ולכן מסוגלת להשיג מידע בקלות רבה ולאמתו במהירות. כל יתרון רלוונטי נוסף יתקבל.

פרק שלישי (10 נקודות)

יש להשיב על חמש שאלות מבין השאלות 12-19.

הקיפו במעגל את התשובה הנכונה – "נכון" או "לא נכון" (כל תשובה נכונה - 2 נקודות).

11. המוען הוא מי שאחראי על העברת המסר. נכון / לא נכון
12. הרשתות החברתיות הפכו כיום למקורות מידע מקובלים, המחליפים את העיתונות הרשמית. נכון / לא נכון
13. הצנזורה יכולה לפסול שידור כתבה. נכון / לא נכון
14. ידיעה חדשותית חייבת להתפרסם בדגם מעגלי. נכון / לא נכון
15. במה היא אמצעי התקשורת שבו מועבר המסר. נכון / לא נכון
16. ערוץ ציבורי יכול לשדר פרסומות. נכון / לא נכון
17. בידור הוא אחד מתפקידיה של התקשורת. נכון / לא נכון
18. המצאת הדפוס שחררה את האדם ממגבלות הזיכרון. נכון / לא נכון

פרק רביעי (10 נקודות)

שאלון רב-ברירה (אמריקאי).

יש להשיב על חמש שאלות מבין השאלות 20-27.

סמנו את התשובה הנכונה ביותר (כל תשובה נכונה - 2 נקודות).

19. בעלות צולבת היא:

א. כתבה המסקרת חדשות קשות

ב. רכישה של אמצעי תקשורת שונים, שיכולה ליצור ניגוד עניינים

ג. קנייה של אמצעי תקשורת על ידי גורמי פשע

20. ערוץ מסחרי הוא:

א. ערוץ שמתקיים בעיקר מתכנים פרסומיים

ב. ערוץ שמוכר את התוכן לצופים

ג. ערוץ הקניות

21. פיקוח הורים ברשתות החברתיות:

א. אפשרי באופן מוחלט

ב. בלתי אפשרי

ג. קיים, אך קשה לאכוף אותו

22. מקור עיתונאי הוא:

א. איש שעובד במערכת העיתון ואחראי על התוכן

ב. זכאי לחיסיון אם נשקפת סכנה לחייו או למקור פרנסתו

ג. עיתונאי שעוסק בהצלבת מידע באמצעי התקשורת

23. במשטר דמוקרטי:

א. התקשורת הציבורית כפופה להחלטות הנשיא או ראש הממשלה

ב. התקשורת הציבורית חופשית, ואילו התקשורת הפרטית מגויסת

ג. התקשורת הציבורית פועלת לטובת האזרחים ושומרת על הדמוקרטיה

24. מי? כמה? איפה? כיצד? הן שאלות המרכיבות את:

א. המודל הקווי

ב. המודל המעגלי

ג. אף תשובה אינה נכונה

25. שידור תחרות ספורט באולימפיאדה ייחשב:

א. לאירוע מדיה מסוג "כיבושים"

ב. לאירוע מדיה מסוג "עימותים"

ג. לאירוע מדיה מסוג "הכתרות"

26. חמשת תפקידיה של התקשורת הם:

א. סיקור סביבה, תיאום, בידור, שליטה, גיוס

ב. גיוס, פרסום, רייטינג, שליטה, ביקורת

ג. סיקור סביבה, תיאום, בידור, העברת מורשת, גיוס

בהצלחה!